

Kvarteret Bikten

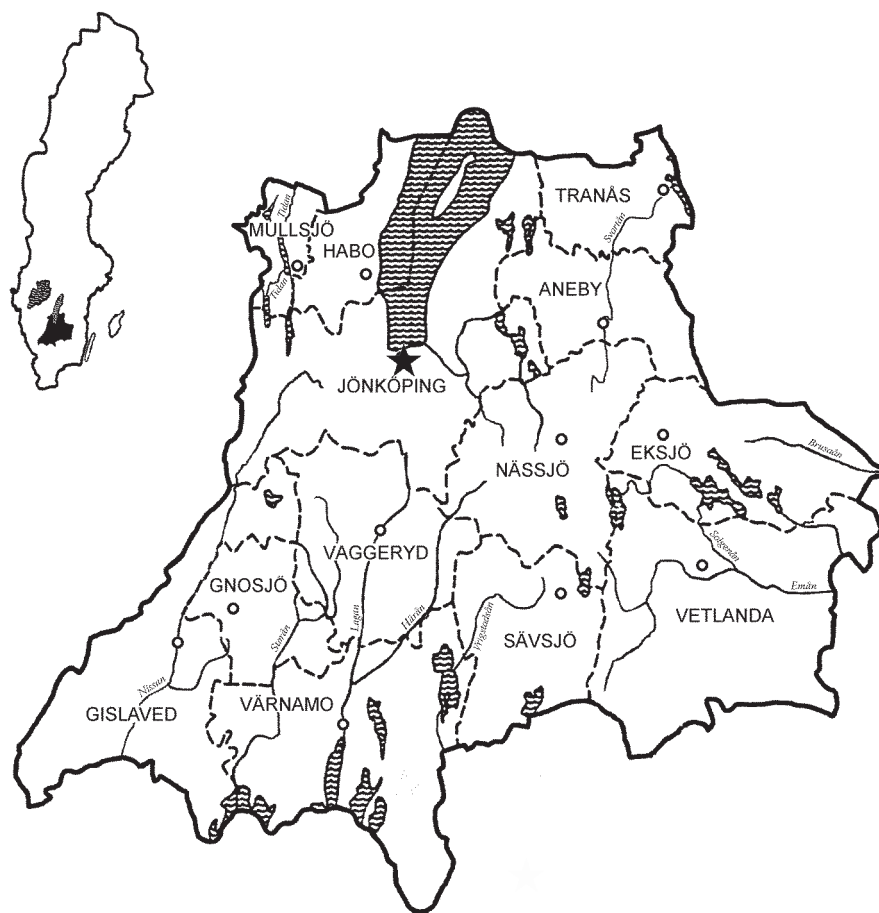
Arkeologisk förundersökning av stadslager från
efterreformatorisk tid inom RAÄ 50, Jönköpings stad
inför fjärrvärmedragning,
Kristina församling i Jönköpings stad och kommun
Jönköpings län

Kvarteret Bikten

Arkeologisk förundersökning av stadslager från
efterreformatorisk tid inom RAÄ 50 inför fjärrvärmedragning,
Kristina församling i Jönköpings stad och kommun
Jönköpings län

Rapport och ritningar: Rickard Wennerberg, foto: Rickard Wennerberg & Claes B Pettersson där anges

Grafisk design: Anna Stålhammar

Tryckning och distribution: Birgitta Blomkvist och Marita Tidblom

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping

Tel: 036-30 18 00

E-post: info@jkpglm.se

www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:

Ur karta © Lantmäteriet. Medgivande MS2007/04833.

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2009

Anmälan av utförd arkeologisk undersökning

IDENTIFIERINGSUPPGIFTER

Dnr: 171/2009	Dnr enl Lst beslut: 431-6480-09	Rapport: 2009:61
Landskap: Småland	Län: Jönköping	Kommun: Jönköping
Socken: Jönköpings stad		Trakt/kvarter/fastighet: Kv Bikten
Ekonomisk karta: 7E 1a	Fornl nr: 50	Stad: Jönköping
SR-nr:	X: 6407490	Y: 1403360
		Nivå – lägsta: 85,559998 möh
		-högsta: 86,010002 möh

UNDERSÖKNINGENS ART OCH OMFATTNING

Typ av exploatering: Ledningsdragning Fjärrvärme							
Typ av undersökning: Arkeologisk förundersökning							
Uppdragsgivare: BRF Bikten 10				Ansvarig institution: Jönköpings läns museum			
Fältarbetsledare: Rickard Wennerberg				Fältarbete from 5/27/2009 tom 6/5/2009			
Antal arbetsdagar: 8							
	Yta, ext/m2	Yta/m2	Volym/m3	Schakt/m	Timmar, grov	Timmar, ark	Timmar, maskin
Beräknat		120		120		48	
Undersökt		120		120		54,5	

UNDERSÖKNINGSOBJEKT OCH UNDERSÖKNINGSRESULTAT

Uppgifter ur RAÄ:s fornl.reg	Sammansatta lämningar:
Lämningar:	
Undersökningsresultat	Sammansatta lämningar:
Anläggningar: Kulturlager, stad;	
Totalt antal undersökta -gravar: 0 -boplatkonstruktioner: 0	
Datering: Historisk tid Nyare tid Nyare tid före 1850	

RAÄ

Undersökning avslutad: Ja	Fornl reg av RAÄ:
Fornl tidigare unders: Ja	Antecknad i fornl reg:
Införd på Ekkarta: Ja	Undersökningsplan: Ja
Lagskydd kvarstår: Ja	
Slutredovisningsblanketten gäller som rapport: Ja	

09-08-20.....

Rickard Wennerberg

Till länsstyrelsen. Kopia till landsantikvarien, RAÄ samt uppdragsgivare och ev. annan berörd inst. Till blanketten bifogas utdrag ur ekonomisk karta (alternativt stadskarta, skala 1:2000) med undersökningsområdets utsträckning angiven.

Sammanfattande beskrivning av undersökningens resultat (införes i "Arkeologi i Sverige").
Anledningen till undersökningen, fynd etc

I månadsskiftet maj-juni 2009 förundersökte Jönköpings läns museum en sträcka av Östra Storgatan samt delar av innergårdarna inom kvarteret Bikten i centrala Jönköping (se bilaga 1) i samband med att fjärrvärme skulle anslutas till kvarteret. Uppdragsgivare var dels Jönköping Energi AB (JLM dnr 154/09), dels bostadsrättsföreningen Bikten 10 (JLM dnr 171/09) och dessa båda uppdrag samrapporteras i föreliggande rapport. Den redovisade tiden gäller sammanlagt för projekten.

Förundersökningarna utfördes i form av schaktövervakning. Schakten var vanligen 0,6-1 meter breda och med undantag för Östra Storgatan 0,6 meter djupa. I Östra Storgatan grävdes ett schakt både bredare och djupare, ca 23 meter långt och 1-4 meter brett. I ostligaste delen var schaktet närmare 1,5 meter djupt.

Av äldre kartmaterial framkom att gårdarna inom kvarteret Bikten sedan slutet av 1800-talet haft liknande byggnadsstruktur som idag. Endast i den västra innergården hade ett hus rivits längst i norr. Dessa partier av innergården omfattades ej av förundersökningen.

I schakten i innergårdarna framkom företrädesvis omrörda lager med yngre rödgerskeramik, järnföremål mm. Stora delar av innergårdarna visade sig vara söndergrävda i samband med tidigare rör- och ledningsdragningar. Endast i enstaka partier fanns bevarade äldre kulturlager. I ett öst-västligt schakt i kvarterets västra innergård syntes i två profiler rester av ett brandlager, ca 0,01-0,02 m tjockt, vilket möjligen härrör från 1790 års stadsbrand. Brandlagret var beläget på en nivå mellan ca 85,86-86,01 m ö h. Under detta lager var ett ca 0,1 m tjockt brunfärgat lager, ställvis lerblandat och med inslag av keramik. I den västligaste delen kunde spår av en sättning iaktas i profilen. I västra delen av schaktet var även en del av ett äldre trappfundament (se bilaga 2). Detta utgjordes av två 0,4 m långa och 0,15-0,2 m tjocka stenar. Den översta stenen var endast ca 0,2 m under nuvarande gårdsnivå.

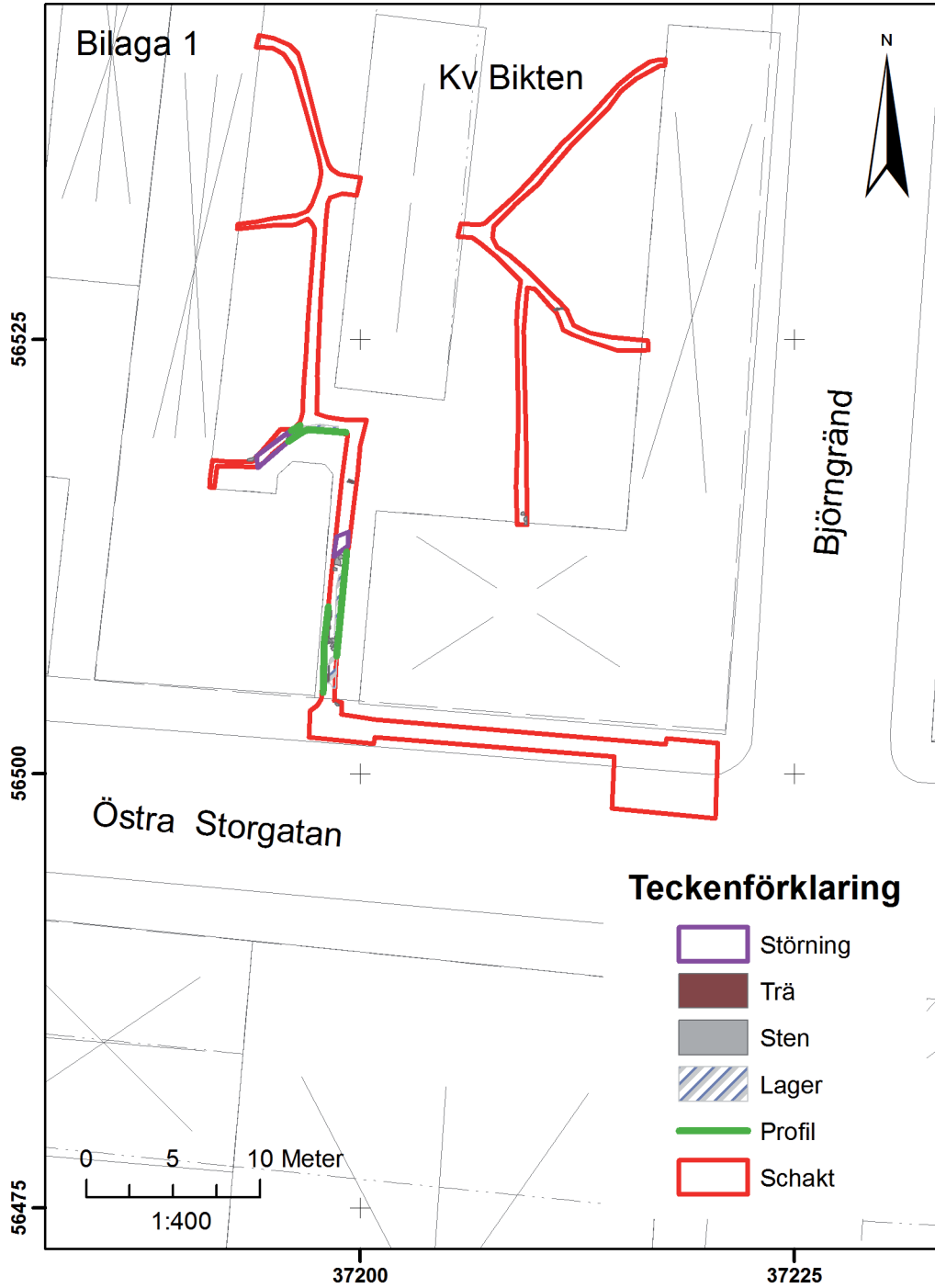
I kvarterets östra innergård framkom ställvis delar av en äldre gårdsnivå med kullersten, möjligen före 1790 års brand. Här framkom yngre rödgerskeramik av allmän karaktär, samt järnföremål, bl a vad som föreföll vara en krok. Inga fynd tillvaratogs.

I kvarterets södra portgång mot Östra Storgatan framkom delar av grunden till ett 1700-talshus. Syll till både nord- och sydvägg kunde konstateras. Även grunden till en eventuell mellanvägg och eldstad, möjligen en kakelugn, framkom. Sten från denna hade rasat in mot öster. I östra delen av schaktet var ett brunfärgat golvlager med stora inslag av lera och trä. Stora inslag av lera fanns som fogmaterial i anslutning till syllarna i norr och söder. Möjligen kan detta hus ha förstörts i stadsbranden 1790 (se bilaga 3). Byggnadens hela bredd kunde således konstateras. Stora partier av de frilagda schaktet visade sig annars vara söndergrävda i samband med tidigare ledningsdragningar.

Under 1700-talshuset framkom delar av en äldre husrest, sannolikt från 1600-tal. Denna fas utgjordes av ett golvlager med en dragare i nord-sydlig riktning. Denna var belägen på en nivå av ca 85,56-85,60 m ö h. Syll till mellanväggen i 1700-talsbyggnaden kan även ha fungerat som syll i den äldre byggnaden (se bilaga 4).

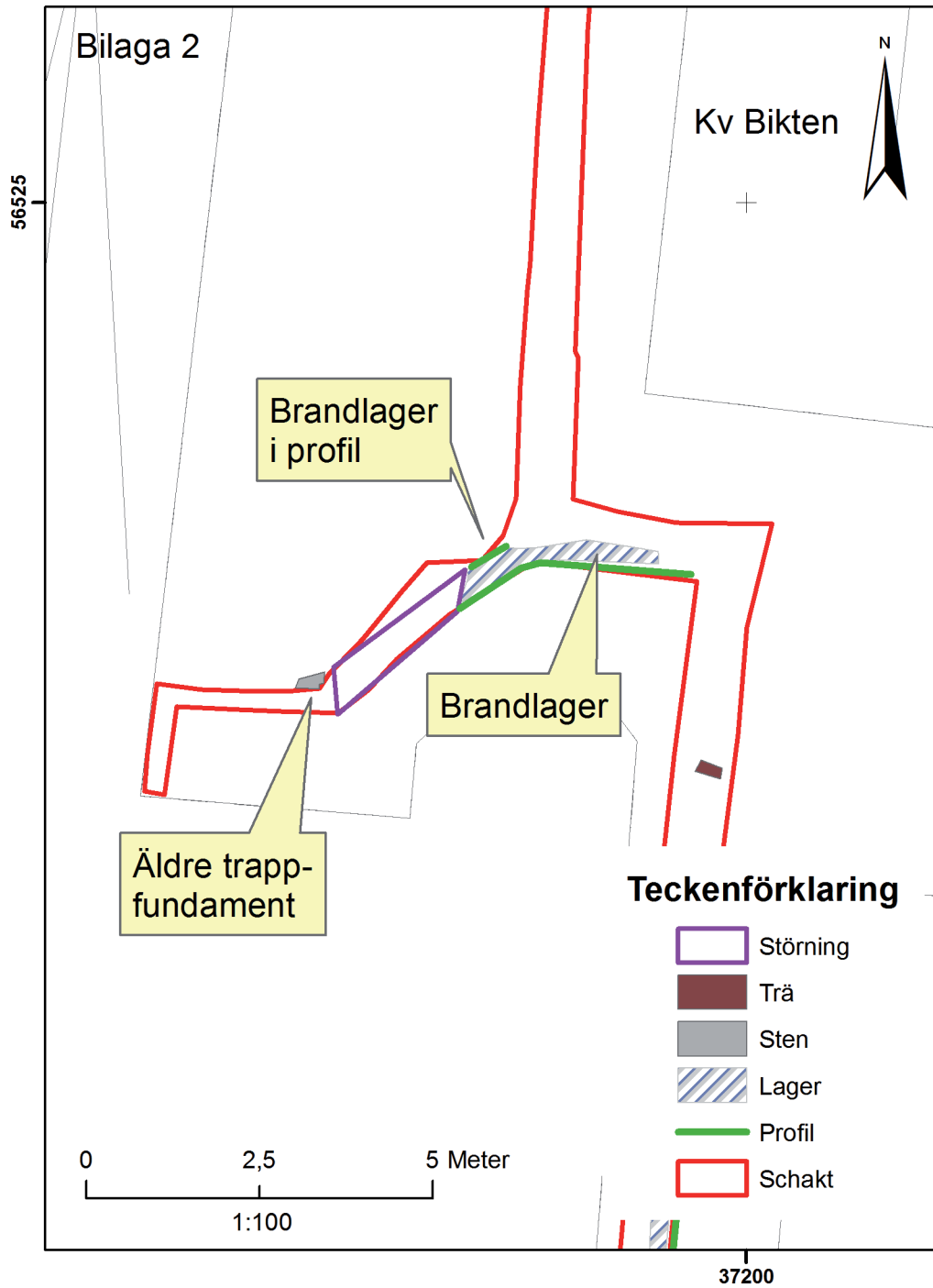
I schakten i Östra Storgatan framkom endast mindre partier av bevarade äldre kulturlager. Största delen av schakten utgjordes av omrörda och påförda fyllnadsmassor. Även ett flertal äldre ledningar och kablar fanns i gatan och under trottoaren.

Den nödvändiga arkeologiska dokumentationen är gjord och inga vidare åtgärder anses nödvändiga. Länsstyrelsen beslutar om vidare åtgärder.

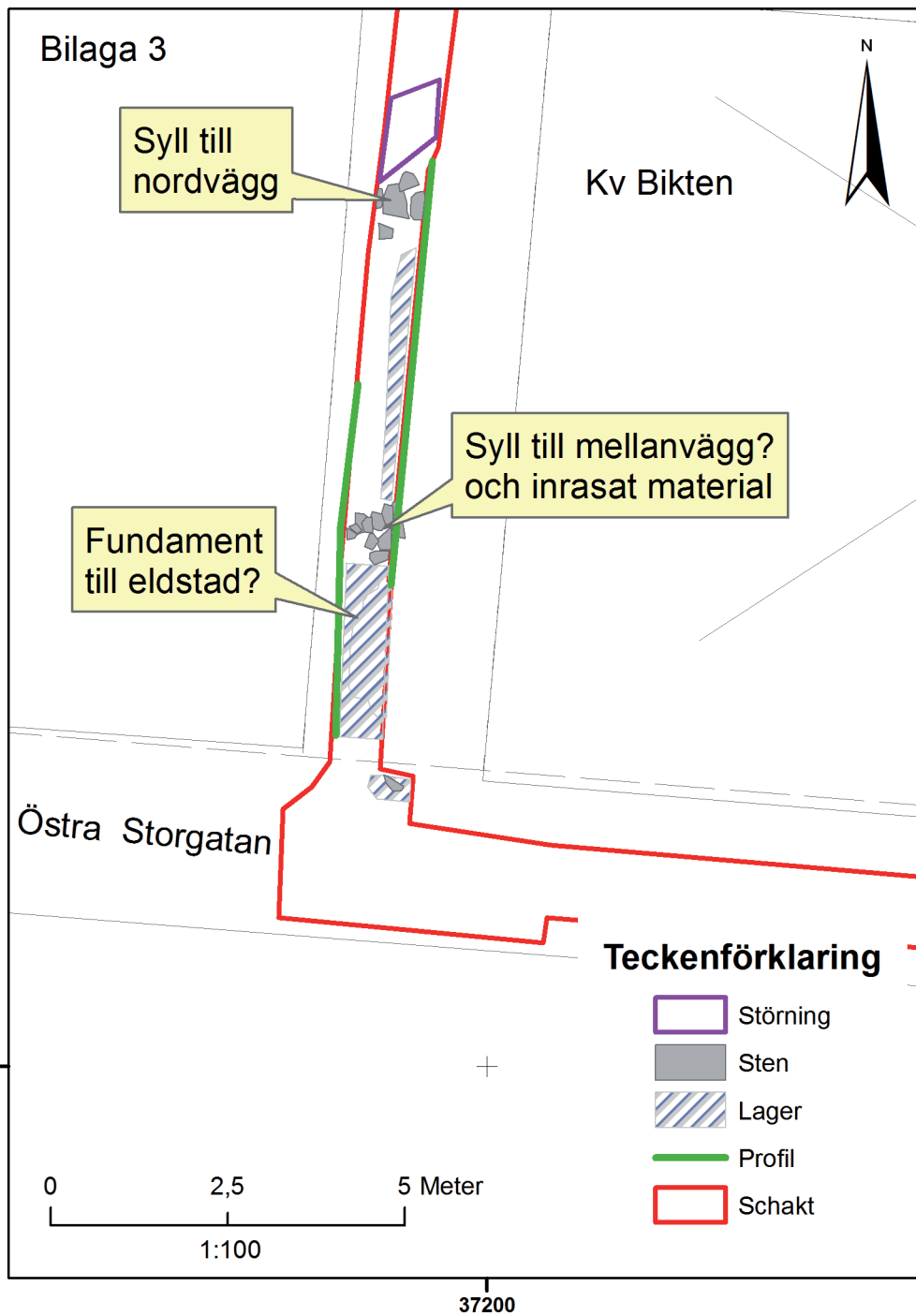

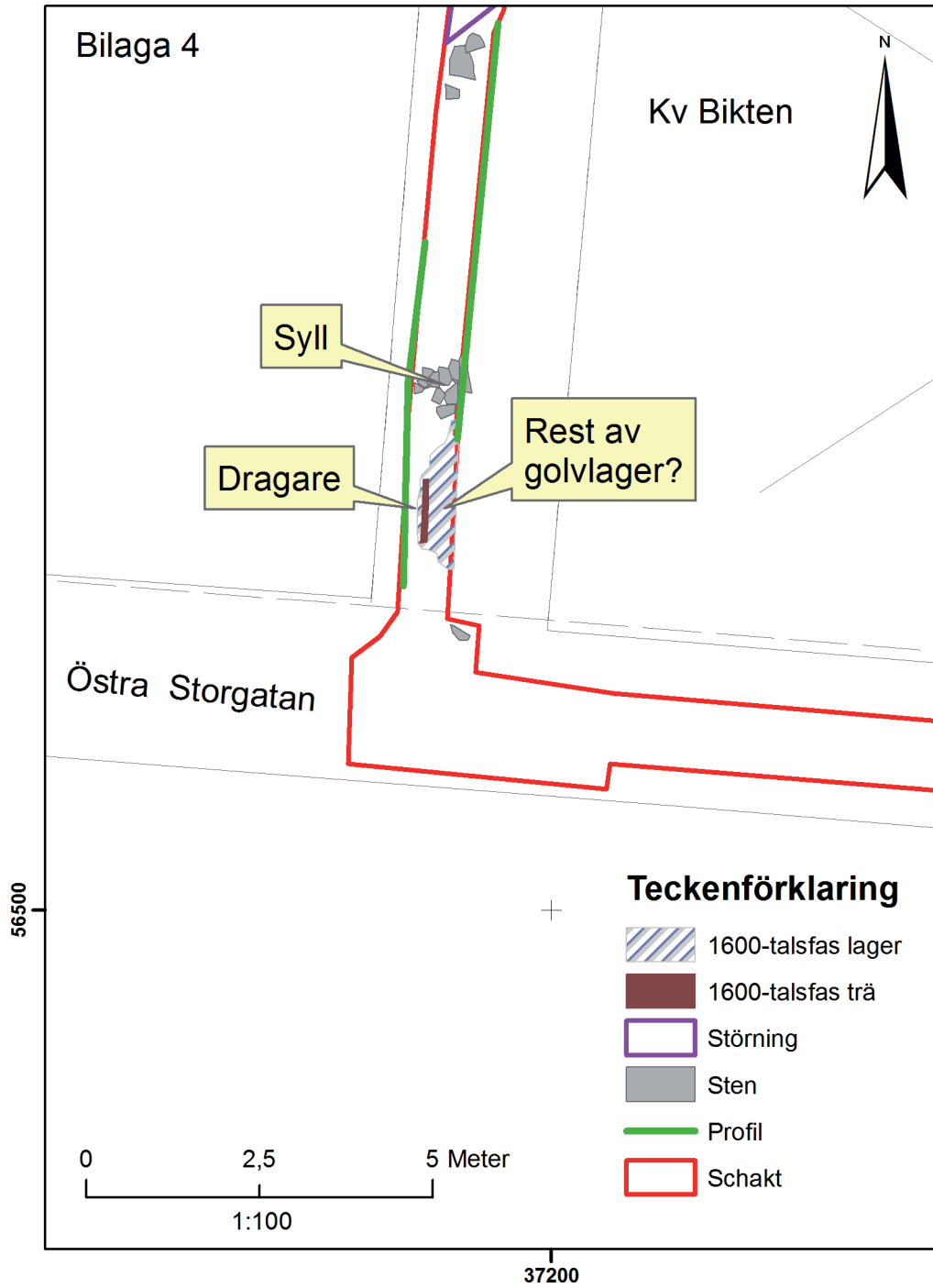

Foto, Kv Bikten 10, JLM dnr 154/09, 171/09

FIGUR 1. Schakt i den västra innergården i kvarteret Bikten. Foto från söder av Rickard Wennerberg. Digitalbild nr 21.

FIGUR 2. Schakt i den västra innergården i kvarteret Bikten. Foto från öster av Rickard Wennerberg. Digitalbild nr 19.

FIGUR 3. Översikt över nord-sydligt schakt i portgång mellan kvarteret Bikten och Östra Storgatan. Foto från söder av Rickard Wennerberg. Digitalbild nr 16.

FIGUR 4. Mellersta delen av brandlager, södra profilväggen, öst-västligt schakt i västra innergården. Foto från norr av Rickard Wennerberg. Digitalbild nr 23.

FIGUR 5. Mellanväggsfundament i nord-sydligt schakt mot Östra Storgatan. Foto ovanifrån från öster av Rickard Wennerberg. Digitalbild nr 15.

FIGUR 6. Rest av golvlager? i 1600-talsfas med dragare i nord-sydligt schakt mot Östra Storgatan. Foto från norr av Claes B Pettersson. Digitalbild nr 44.

I månadskiftet maj–juni 2009 genomfördes en arkeologisk förundersökning inom kvarteret Bikten i stadsdelen Öster i centrala Jönköping. Undersökningen gjordes med anledning av att fjärrvärme skulle anslutas till kvarteret.

Både brandlager, sannolikt från 1790-års stadsbrand, samt rester av hus från 1600-1700-tal påträffades.

